Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΜΑΣ ΣΧΟΛΕΙΑ

Ἀπὸ τὴν Ὀθωνικὴ ἐποχὴ ὥς στὸ 1929. Τὸ «ἀλληλοδιδακτικὸ» καὶ ἡ «δασκαλοκαθέδρα».—Βδέλ! Χράπ! Κνύξ! Τὸ ἐπεισόδιο τοῦ Θεοδ. Κολοκοτρώνη μὲ τὸ δάσκαλο Καλύβα. Ὁ βούρδουλας καὶ ὁ φάλαγγας. «Ἄρξον χείρ μου ἀγκθή...». Ἕνα ἐπεισόδιο τοῦ Κολοκοτρώνη μὲ τὸ Γ. Γεννάδιο. Τὰ «μικτὰ σχολεῖα». Μιὰ ἀπολαυστικὴ ἐγκύκλιος τοῦ Ὑπουργείου, κλπ.

Στὰ χρονικὰ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκπαιδεύσεως τὸ ἔτος 1929 θ' ἀποτελέση σημαντικὸ σταθμό. Ἀπὸ τὸν ἐφετεινὸ Σεπτέμβριο καταργήθηκαν τὰ περίφημα Ἑλληνικὰ Σχολεῖα, καὶ δὲν ὑπάρχουν πειὰ στὴν Ἑλλάδα παρὰ ἑξατάξια Γυμνάσια καὶ ἑξατάξια Δημοτικὰ Σχολεῖα. Ἔπειτα διλαδὴ ἀπὸ 100 χρόνια, τὸ Βαυαρικὸ σχολικό μας σύστημα παίρνει μιὰ ριζικὴ μεταβολή, ἄγνωστον ἀκόμη ἂν καλύτερη ἢ χειρότερη. Καὶ μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ γίνεται ἐπίκαιρη μιὰ ἀναδρομικὴ ἐπισκόπησις τῆς Ἐκπαιδεύσεώς μας στὰ πρῶτα χρόνια τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου.

Ζοῦν ἀκόμη σήμερα γέροι ποὺ ἐμαθήτευσαν στὸ «ἀλληλοδιδακτικὸ σχολεῖο» τῆς Ὀθωνικῆς ἐποχῆς. Τὴ μέθοδο ἐκείνη εἶχε εἰσαγάγει στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Ἀγῶνος ἀκόμη ὁ παιδαγωγὸς Κλεόβουλος, ἀργότερα ὅμως τὴν ἐτροποποίησε ὁ Κοκκώνης. Φανταστῆτε μιὰ πολὺ μεγάλη αἴθουσα, γεμάτη ἀπὸ ὅλο τὸ σχολικὸ ὑλικό, θρανία, πίνακες, μαθητὰς κλπ. κ' ἔχετε τὸ παλιὸ σχολεῖο. Ὅλοι οἱ μαθηταὶ τοῦ σχολείου τότε στοιμώχνονταν σὲ μιὰ σάλα!... Ἕνα μεγάλο τριγωνικὸ μάτι—ὁ «ὀφθαλμὸς τοῦ Θεοῦ»—κρεμόταν ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἔδρα, καὶ γύρω στοὺς τοίχους ἦσαν γραμμένα μὲ τεράστια γράμματα ρητὰ τῶν ἀρχαίων καὶ τὸ Ἀλφάβητο μὲ γράμματα καλλιγραφικὰ καὶ κεφαλαῖα...

Στὴν τετάρτη πλευρὰ τῆς ἀπέραντης σάλας, δίπλα τῆς κυρίας εἰσόδου, ὑπῆρχε ἡ δασκαλοκαθέδρα, μὲ κάγκελλα γύρω. Σ' αὐτὴν ἀνέβαινε κανεὶς μὲ τέσσερα σκαλοπάτια. Τὰ σιυτάρια της εἶχαν τοὺς καταλόγους τοῦ σχολείου. Κάτω ἀπ' αὐτὴν ἦταν ἕνα σκοτεινὸ μπουντρούμι, ὅπου ἐφυλακίζονταν οἱ κακοὶ μαθηταί, καὶ ὅταν ἔκλαιγαν, ὁ δάσκαλος χτυποῦσε δυνατὰ τὸ πόδι του στὸ πάτωμα γιὰ νὰ τοὺς ἡσυχάση... διὰ τοῦ τρόμου! Στὸ ὑπόγειο αὐτὸ κατέβαινε κανεὶς μὲ τρία σκαλοπάτια..

Ἡ δασκαλοκαθέδρα ἦταν τὸ στρατηγεῖο τοῦ ἀλληλοδιδακτικοῦ σχολείου. Σ' αὐτὴν θρονιασμένος ὁ «μεγάλος δάσκαλος» διηύθυνε καὶ κινοῦσε στρατηγικώτατα ὅλη τὴ στρατιὰ τῶν μαθητῶν του. Χτυποῦσε μεθοδικὰ τὸ κουδοῦνι ἢ τὸ δείχτη, σφύριζε μὲ τὴ σφυρίχτρα ἢ ἔμπηγε φοβερὲς κραυγὲς καὶ χειρονομοῦσε κανονίζοντας ἔτσι τὴν ἐργασία τῶν μαθητῶν:

—Ἐσεῖς ἐκεῖ κάτου νὰ κάμετε ἀνάγνωσιιν!... Ἐσεῖς ἐκεῖ πέρα γράψατε ἀριθμητικήήήν!... Ἐσεῖς αὐτοῦ πέρااااα... ἀκοῦτεεε; διαβάστε Ἱερὰν Ἱστορίαااااν!... Ἄρξασθεεε!...

Καὶ ἄρχιζε ἕνας ἀπερίγραπτος θόρυβος, τὸν ὁποῖον ὁ «μέγας διδάσκαλος» ἀγωνιζόταινε νὰ ρυθμίση σὲ ἐργασία πνευματική! Ὁ μέγας διδάσκαλος ἐπεριστοιχίζετο ἀπὸ τὸ ἐπιτελεῖο του, δηλαδὴ ἀπὸ τοὺς πρωτοσχόλους, τοὺς ἑρμηνευτὰς καὶ τοὺς γενικοὺς πρωτοσχόλους, δηλαδὴ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους μαθητάς.

Σὲ μιὰ στιγμὴ ὁ διδάσκαλος χτυποῦσε πολλὲς φορὲς γοργὰ τὸ κουδοῦνι καὶ τοῦτο ἐσήμαινε γενικὴ σιωπή. Καὶ τότε ἄρχιζε ἡ ἀνάγνωσις στοὺς μαυροπίνακας. Ἐκεῖνος ἐδιάβαζε δυνατὰ καὶ οἱ μαθηταὶ τὰ ἐπανελάμβαναν ὅλοι μαζύ, βλέποντας στὸν πίνακα:

—Βδέλ! φράς! χράπ! κνύξ! κράξ!

Ἤ:

—Λαός! ναός! υἱός! καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ, πατρὸς ἡμῶν, ἀμήν...

—Ἀμήήήήν! ἔλεγαν ὅλοι μαζὺ οἱ μαθηταί, ἔκαναν τὸ σταυρό τους καὶ ἐσχόλαζαν περιχαρεῖς!

Τοὺς «πίνακας» αὐτοὺς μὲ τὰ χρωματιστὰ γράμματα εἶχε συντάξει Κλεόβουλος ὁ Φιλιππουπολίτης, ὁ διασημότερος τότε Ἕλλην παιδαγωγός. Μετὰ τοὺς πίνακας ἀκολουθοῦσαν μερικὰ ἀναγνωστικὰ βιβλιαράκια ὅπως τὰ «Αὐγὰ τοῦ Πάσχα», ὁ «Ροβινσών», ὁ «Γεροστάθης», ἡ «Ἱερὰ Ἱστορία» καὶ τὸ «Ψαλτήριον». Ὅταν ὁ «μέγας διδάσκαλος» ἐκουράζονταν νὰ φωνάζη, ἔλεγε:

«—Τώρα, ἐμπρός, ὅλοι μαζὺ νὰ ψάλετε τὸν Βασιλικὸν Ὕμνον».

Καὶ οἱ μαθηταί, ὄρθιοι, ἄρχιζαν:

Τὸν Βασιλέα μας, τὸν πρῶτον Ὄθωνα
σῶσον Θεέ!

Δὸς δόξης στέφανον,
Τὴν τύχην ἄφθαρτον,
Τὸν Βασιλέα μας
σῶσον Θεέ!..

Γιὰ νὰ φύγουν οἱ μαθηταί, ἔμπαιναν στὴ γραμμὴ κ' ἐπροχωροῦσαν ὥς στὴν ἐξώπορτα, ψάλλοντες τὸ ἀκόλουθον ὁδοιπορικόν:

Παύει πλέον ἡ μελέτη
κι' ὁ καιρὸς τῆς προσευχῆς,
Ὥρα τῆς ἐξόδου ἦλθεν
Δεῦτε ἄγωμεν λοιπόν.

Δεῦτε ἄγωμεν λοιπὸν
μὲ τὸ βῆμα τακτικόν.
Ποῦς δεξι'ς μὲ δεξιὸν
κι' ἀριστερὸς μὲ ἀριστερὸν κλπ.

Ἐννοεῖται ὅτι οἱ μαθηταὶ τῶν ἀλληλοδιδακτικῶν ἐκείνων σχολείων δὲν ἦσαν μόνον παιδάκια, ὅπως οἱ σημερινοὶ τῶν δημοτικῶν. Στὸ σχολεῖο, ἐκεῖνο τὸν καιρό, ἐπήγαιναν ἅμα μεγάλωναν ἀρκετά, καὶ γι' αὐτὸ ἔβλεπε κανεὶς καὶ πολλοὺς μαγκλαράδες, μὲ μουστάκι, φουσταυελλοφόρους! Αὐτοί,—ὅταν ἰδίως ἦταν χειμωνιάτικη λιακάδα,—προτιμοῦσαν νὰ τὸ σκάζουν στοὺς λόφους καὶ στὰ χωράφια, ὅπου ἀμέριμνοι ἔπαιζαν τοὺς ἀστραγάλους (τὰ κότσια), τὴν ἀμπάριζα, τὸν πρῶτο ἥλιο καὶ τὴ λώγγα. Τὰ σκασίματα ἦσαν σιχνότερα ὅταν ὁ δάσκαλος δειχνόταν αὐστηρὸς καὶ μεταχειριζόταν τὸ φοβερὸ ἐκεῖνο βούρδουλα ἀπὸ σαλαχονουρά μὲ ἀγριότητα, ἢ ἔβαζε τοὺς ἀτίθασσους μαθητὰς στὸ φάλαγγα. Ἄλλη τιμωρία ἦταν τὸ γονάτισμα. Ὁ κακὸς μαθητὴς ἐπιχρεωνόταινε νὰ γονατίση καὶ νὰ μένη ἔτσι ἐπὶ ὧρες, φορτωμένος μάλιστα κ' ἕναν μαυροπίνακα!... Ὅταν ὁ δάσκαλος ἤθελε νὰ τιμωρήση κανένα μαθητὴ γιὰ κλεψιά, τὸν ἔβαζε ὄρθιο στὴν πόρτα καὶ ὅταν περνοῦσαν οἱ συμμαθηταί του τὸν ἔφτυναν κατὰ πρόσωπο: «—Φτοῦ σου, κλέφτη!...»

Ἄλλος τρόπος παιδαγωγήσεως ἦταν καὶ ἡ νηστεία, ὅπου ὁ μαθητὴς ἔμενε χωρὶς ψωμὶ καὶ νερὸ ἐπὶ πολλὰ μεσημέρια, συνήθως φυλακισμένος μέσα στὸ σκοτεινὸ ἐκεῖνο μπουντρούμι, κάτω ἀπὸ τὴ δασοκαλοκαθέδρα. Ἐπάνω ἀπ' αὐτὴ καὶ ἀπέναντι τῶν θρανίων ἐφιγουράριζε ὁ «πίναξ τῆς ἀτιμώσεως», ὅπου ὁ δάσκαλος ἔγραφε γιὰ ὡρισμένες μέρες τὰ ὀνόματα τῶν τιμωρημένων μαθητῶν. Μὲ Β. Διάταγμα τοῦ 1856 μετωνομάσθη «πίναξ μομφῆς». Καταργήθηκε δὲ στὰ 1863.

Ὅταν ὁ δάσκαλος εἶχε κέφι γιὰ περίπατο, ἔπαιρνε τοὺς μαθητὰς καὶ τοὺς ἐπήγαινε στὸ λόγγο νὰ κόψουν βέργες «γιὰ τὴ ράχι τους»! Ἀναφέρεται μάλιστα ἕνας δάσκαλος τοῦ Ἄργους, ὁ ὁποῖος ἔδερνε μέχρις αἵματος, μεταχειριζόταινε βέργες χοντρές, ἀπὸ ἀγριοτριανταφυλλιά, μὲ ἀγκάθια!...

***

Τὰ σχολεῖα ἐπεσκέπτοντο συχνὰ καὶ οἱ στρατηγοὶ τοῦ Ἀγῶνος, τοὐλάχιστον ὅσοι ἤξεραν ἀνάγνωσι καὶ γραφὴ καὶ ἤθελαν νὰ τὸ δείχνουν, ἢ... ἔκαναν πολιτική. Ὁ Κολοκοτρώνης μάλιστα ἀνέβαινε καμμιὰ φορὰ στὴ δασκαλοκαθέδρα καὶ διηγόταινε στοὺς μαθητὰς ἀνέκδοτα τῆς Ἐπαναστάσεως, ποὺ τ' ἄκουγαν μὲ θρησκευτικὴ προσοχή. Ἡ συνήθεια αὐτὴ τοῦ Στρατάρχου τοῦ Μωριᾶ ἦταν παλιά, ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ Γ. Τερτσέτης:

«Νέος πολύ—γράφει—καὶ σπουδαστὴς τῆς Μαθηματικῆς ὁ κύριος Σ. Π. ἐνθυμεῖται ὅτι ἐπῆγε ὁ τότε μαγιόρος Κολοκοτρώνης πρὸς χαρετισμὸν τοῦ ἀξιοτίμου διδασκάλου Νικολάου Καλύβα, ἐκάθισε καὶ ἀκροάζετο τὴν παράδοσιν.

»Ἔξαφνα πήδησε ἐπάνω καὶ φώναξε:

«—Τί εἶνε τοῦτα ποὺ διδάσκεις τὰ παιδιὰ τώρα; Τοῦτο νὰ τὰ φωτίσης!»

»Καὶ ἐχύθη μὲ γελούμενο πρόσωπο νὰ σχίση ἕνα Βόλφιον ἐν φόλιο, μεγάλο βιβλίο διὰ νὰ δείξη στοὺς μαθητὰς πῶς φτιάνουν τὰ φυσέκια.

»Ὁ διδάσκαλος, διὰ νὰ σώση τὸν Γεωμανὸν φιλόσοφον, ἔπεσε μὲ τὰ στήθη του πάνω εἰς τὸν ἐν φόλιο. Τὰ παιδιὰ ἐγελοῦσαν κ' ἐκεῖνα, ὡς εἶδαν πασμένους καθηγητὴν καὶ γέρο Κολοκοτρώνην, ὁ ἕνας νὰ φυλάξη τὸ βιβλίο του, ὁ ἄλλος νὰ το κάμη φυσέκια!...

»Ὁ Καλύβας ἦταν θερμὸς Ἑταριστὴς καὶ ὁ κίνδυνος τοῦ ἐν φόλιο συνέβη τὸν χειμῶνα τοῦ ἔτους 1820».

Ὁ Κολοκοτρώνης ὅμως ἦταν ἀντίθετος τοῦ ξυλοκοπήματος τῶν μαθητῶν, γιατὶ ἐνόμιζε ὅτι ἡ τέτοιου εἴδους τιμωρία δημιουργεῖ δουλικοὺς χαρακτῆρες κ' ἐξευτελίζει τοὺς Ἑλληνόπαιδας. Καὶ ὁ Γέρος τοῦ Μωριᾶ δὲν ἄφινε εὐκαιρία νὰ μὴ διακηρύξη τὴν ἀντίληψί του αὐτή. Ὁ ἀείμνηστος Γεράσιμος Βῶκος, σὲ μιὰ θαυμασία του μελέτη γιὰ τὸ «Διδάσκαλο τοῦ Γένους» Γεώργιο Γεννάδιο, μᾶς πληροφορεῖ ὅτι καὶ αὐτός, μὲ ὅλη τὴ σοφία του, ἀκοῦσε τὴν παιδαγωγικὴ τοῦ ξύλου, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴ νεοελληνικὴ ἀντίληψη «ἐβγῆκε ἀπὸ τὸν Παράδεισο». Καὶ ὁ Βῶκος ἀ-

ναφέρει τὸ ἀκόλουθο ἐπεισόδιο Γενναδίου καὶ Κολοκοτρώνη :

«.... Ὅταν ἔληξε ὁ ἀγών, ὁ Γεννάδιος ἀναφαίνεται εἰς τὴν ἐν Τροιζῆνι Ἐθνικὴν Συνέλευσιν ὡς ἀντιπρόσωπος τῶν Ἠπειρωτῶν κηρύττων τὸν λόγον τῆς ἰσότητος μεταξὺ ἐλευθέρων, καταπολεμῶν τὰς ἰδιοτελεῖς ἀξιώσεις καὶ τὰς ἀκαίρους φιλοδοξίας, συμβιβάζων καὶ ἀδελφώνων τοὺς ἀντιμαχομένους, οἱ ὁποῖοι ἡμέραν τινὰ ἔφθασαν μέχρι τοῦ σημείου τῆς ἐναντίον ἀλλήλων διὰ ῥάβδων ἐπιθέσεως. Ἦτο ὡς σκηνὴ ἐποποιίας ἡ ἔρις αὕτη ἐν τῇ ὑπαιθρίῳ ἐκείνῃ συνεδριάσει !... Οἱ βουληφόροι ἀπέκοψαν κλάδους δένδρων καὶ ὥρμησαν κατ' ἀλλήλων. Ἐφώρμησε καὶ ὁ Γεννάδιος προτείνων τὴν βακτηρίαν του. Ἐπέκειτο αἱματηρὰ ῥῆξις, ὅτε ἀκούεται ἡ φωνὴ τοῦ Κολοκοτρώνη λέγοντος :

— Δάσκαλε, ἄφησε σὺ πρῶτος τὸ ξύλο ! Τί διάβολο, κ' ἐδῶ θὰ δέρνης ; !...»

»Ὁ Γεννάδιος ἐγέλασε, ἀπέρριψε τὴν ῥάβδον του καὶ ὅλοι τὸν ἐμιμήθησαν».

***

Οἱ πρῶτοι Ἕλληνες διδάσκαλοι ἦσαν ὅπως οἱ πρακτικοὶ γιατροί, δηλαδὴ χωρὶς κανένα δίπλωμα. Ἀργότερα, στὰ 1834 ἱδρύθη ἕνα εἶδος διδασκαλείου, τὸ ὁποῖον τὸ Β. Διάταγμα τῆς ἐποχῆς ὀνομάζει «διδασκαλοδιδακτήριον!» Σ' αὐτὸ ἐσπούδαζαν οἱ μέλλοντες δημοδιδάσκαλοι τοῦ Κράτους...

Ὅμοια πρὸς τὰ παραπάνω περιγραφέντα ἦσαν καὶ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα τῶν θηλέων ἢ «σχολεῖα τῶν κορασίων», ὅπως ἀνομάζονταν. Τὸ περίεργο ἦταν ὅτι μερικὰ ἀπὸ τὰ παρθεναγωγεῖα ἐκεῖνα διηυθύνοντο ἀπὸ γέροντες διδασκάλους. Περίφημος τέτοιος ὑπῆρξε στὰς Πάτρας ὁ γερο-Μητσόπουλος, ὁ ὁποῖος ἐθύμωνε πολὺ ὅταν οἱ Πατρινοὶ τὸν ἔλεγαν «Κυρὰ-δασκάλα».

Καὶ «κοινὰ σχολεῖα»—δηλαδὴ ἀρρένων καὶ θηλέων μαζύ—ἐλειτουργοῦσαν στὴν Ἑλλάδα ἀρκετά, ἕως ὅτου τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας τὰ κατήργησε στὰ 1852. Ἡ ἀμίμητη ἐκείνη ἐγκύκλιος τοῦ Ὑπουργείου μιλεῖ «περὶ ἀποχωρήσεως τῶν ἀρρένων ἀπὸ τὰ κοράσια» ! καὶ συνεχίζοντας λέει ὅτι «ἀπαγορεύεται εἰς τὸ μέλλον ἡ τοιαύτη ἐπιμιξία, ἥτις προκαταβάλλει σπέρματα δυσαρέστων συνεπειῶν» ! Μὲ τὸν καιρὸ ἐβγῆκαν καὶ ἡ πρῶτες δασκάλες, ἀπὸ τὸ «Παρθεναγωγεῖον τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας», δηλαδὴ τὸ Ἀρσάκειο. Τὸ Ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας ὀνόμαζε «ἐπιλόδη μοδιδασκαλίσσας» τὶς μαθήτριες τοῦ Ἀρσακείου. Τὸ ἐπίθετον Ἀρσακειᾶς ἐδημιουργήθη πολὺ ἀργότερα.

Αὐτὴ ἦταν ἡ κατάστασις τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως σχεδὸν ὡς στὰ 1878, ὁπότε ἐσημειώθη ῥιζικὴ μεταβολή. Ἀλλὰ στὴ μνήμη τῶν γερόντων διατηρεῖται ἀκόμη τὸ παλαιὸ τραγοῦδι ποὺ ἀναγκάζονταν νὰ λένε ὅταν ἦσαν μαθητάρια :

— Ἄρξον χεῖρ μου ἀγαθὴ
Γράψον γράμματα καλά,
Μὴ δαρθῆς, μὴν πιεύθῆς
Καὶ στὸν φίλαγγα βαλθῆς !...

ΠΑΛΗΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΑΣ

Ἕνα ἀνέκδοτο τοῦ Ὄθωνος

Ὅταν ὁ βασιλεὺς Ὄθων ἐπεσκέφθηκε κάποτε τὸ Ἄργος θέλησε νὰ λάβη μερικὲς πληροφορίες γιὰ τὶς τοποθεσίες τῶν ἐκεῖ ἀρχαιολογικῶν μερῶν καὶ ἀπετάνθη στὸ δήμαρχο τῆς πόλεως.

— Ἐδῶ πέρα, κύριε δήμαρχε, δὲν εἶνε τὸ φρούριο Λάρισσα ; ρώτησε ὁ βασιλεύς.

— Ἐδῶ Λάρισσα ; ἔκαμε μὲ ἀπορία ὁ ἁπλοϊκὸς δήμαρχος. Ἡ Λάρισσα βρίσκεται πέρα ἀπ' τὰ σύνορα τοῦ Κράτους μας, Μεγαλειότατε.

Ὁ Ὄθων ἀντελήφθη τὴν ἀμάθεια τοῦ συνομιλητοῦ του καὶ γιὰ νὰ τὸν βγάλη ἀπ' τὴ δύσκολη θέσι ἐξακολούθησε :

— Πλησίον τοῦ Ἐρασίνου νομίζω ὅτι βρίσκεται ἡ λίμνη, μέσα στὴν ὁποία ζοῦσε ἡ Λερναία Ὕδρα.

— Ἡ Ὕδρα, Μεγαλειότατε, εἴτε χαμογελῶντας ὁ δήμαρχος, εἶνε μέρες ὁλόκληρες μακρυὰ ἀπ' ἐδῶ.

— Ἡ Τίρυνς ὅμως, ἐξακολούθησε γελῶντας ὁ βασιλεύς, μοῦ φαίνεται ὅτι βρίσκεται κοντὰ στὰ κυκλώπεια τείχη.

— Ἡ Τιρυνή, Μεγαλειότατε, ἀπάντησε ὁ δήμαρχος γελῶντας κι' αὐτός, πέφτει τὴν τελευταία ἑβδομάδα τῆς Σαρακοστῆς. Γι' αὐτὸ τὴ λέμε καὶ τυροφάγο !...

***

Πῶς θὰ κυβερνηθοῦν οἱ Ἕλληνες

Ὅταν ρώτησαν κάποτε τὸν Καραϊσκάκη μὲ ποιὸ τρόπο μπορεῖ νὰ κυβερνηθῆ καλύτερα τὸ Ἑλληνικὸ Κράτος, ἀποκρίθηκε :

— Ὅποιος θέλει νὰ κυβερνήσῃ τοὺς Ἕλληνας πρέπει νἄχῃ στὶς πλάτες του ἕνα δισάκκι μὲ διαβόλους ἀπ' τὸ πίσω μέρος, μὲ τὸ Χριστὸ ἀπὸ μπρός, καὶ παράδες στὴ μέση !...

ΑΠ' ΟΛΑ ΚΙ' ΟΛΟΥΣ

ΜΙΚΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Γιατὶ γελοῦν ἡ κυρίες

Ὁ Ἄγγλος φιλόσοφος καὶ μαθηματικὸς Σώντερσον, ὁ ὁποῖος ἦταν τυφλός, βρισκόταν κάποτε σὲ μιὰ μεγάλη κοσμικὴ συγκέντρωσι καὶ συνομιλοῦσε μὲ μερικοὺς γνωστούς του. Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς συναναστροφῆς μιὰ κυρία γελοῦσε τόσο δυνατά, ὥστε τὰ γέλια της ἔκαμαν ἐντύπωσι στὸ Σώντερσον. Γι' αὐτό, ὅταν ἡ κυρία ἔφυγε, ὁ φιλόσοφος γύρισε πρὸς τοὺς γνωστούς του καὶ τοὺς εἶπε :

— Στοιχηματίζω ὅτι αὐτὴ ἡ κυρία ἔχει πολὺ ὡραῖα δόντια...

— Μὰ πῶς τὸ καταλάβατε, ἀφοῦ δὲν τὴν εἴδατε ; τὸν ρώτησαν.

— Δὲν χρειάζεται, ὑποθέτω, καὶ πολλὴ σοφία γι' αὐτό, ἀπάντησε ὁ Σώντερσον. Μιὰ κυρία ποὺ γελάει διαρκῶς καὶ μάλιστα χωρὶς αἰτία, γιὰ τί ἄλλο τὸ κάνει ἂν ὄχι γιὰ νὰ δείξῃ τὰ ὡραῖα της δόντια ;

Καὶ πραγματικά, ὁ σοφὸς εἶχε δίκιο. Τὰ δόντια τῆς ἀγνώστης κυρίας ἦσαν ἐκτάκτως ὡραῖα.

***

Ἕνα πελώριο λεμόνι

Στὴν ἐτησία γεωργικὴ ἔκθεσι τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου τῆς Ἀμερικῆς τὸν περασμένο χρόνο κάποιος δενδροκόμος ἀπὸ τὸ Λὸς Ἀντζέλες, ἐξέθεσε ἕνα λεμόνι τεραστίων διαστάσεων. Τὸ λεμόνι αὐτὸ εἶχε περιφέρεια πέντε μέτρων καὶ ὕψος τριάμισι, ἦταν δηλαδὴ ὑπερδιπλάσιο κατὰ τὸ ὕψος ἀπὸ ἕναν ἄνθρωπο μετρίου ἀναστήματος. Ἡ παραγωγὴ τοῦ τεραστίου αὐτοῦ λεμονιοῦ ὀφείλεται στὸ ὅτι ὁ δενδροκόμος αὐτός, ἐπὶ τρία κατὰ σειρὰν ἔτη ἤνωνε τὰ κλαδιὰ τῆς λεμονιᾶς, ἡ ὁποία μόνον κατὰ τὸ πέμπτο ἔτος τῆς βλαστήσεώς της ἔβγαλε καρπούς...

***

Ἡ φιλοπατρία τοῦ Ἐπαμεινώνδα.

Ὅταν ὁ Ἐπαμεινώνδας ἔμαθε κάποτε ὅτι ὁ ὑπασπιστής του εἶχε δωροδοκηθῆ ἀπὸ κάποιον αἰχμάλωτο γιὰ νὰ τοῦ διευκολύνῃ τὴ φυγή, τὸν ἐκάλεσε ἀμέσως μπροστά του καὶ τοῦ εἶπε :

— Δός μου πίσω τὴν ἀσπίδα ποὺ σοῦ ἐμπιστεύθηκε ἡ πατρίδα καὶ σύρε ν' ἀνοίξῃς κατηλεό. Γιατὶ τώρα ποὺ ἔγινες πλούσιος, δὲν θὰ ἔχῃς ρέβαια τὴν ὄρεξι νὰ ἐκτίθεσαι ὅπως πρώτα στοὺς κινδύνους τῶν μαχῶν !...

***

Βασιλικὴ πολυτέλεια

Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος, ὅπως ἄλλωστε καὶ ὅλοι οἱ μεγάλοι ἡγεμόνες τῆς ἐποχῆς του, ἀγαποῦσε ὑπερβολικὰ τὴν πολυτέλεια καὶ τὴ χλιδή, κατὰ τὶς μαρτυρίες τῶν διαφόρων ἱστορικῶν. Σὲ κάθε δεῖπνο π. χ. ὅπου συμπαρεκάθηντο πενήντα περίπου πρόσωπα, δαπανοῦσε 10.000 δραχμὲς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Πεντακόσια πρόσωπα τῆς Αὐλῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου ἦσαν ντυμένα μὲ στολὲς πορφυρές, ὅλη δὲ ἡ πορφύρα τῆς Ἰωνίας εἶχε ἀγορασθῆ ἀπὸ αὐτόν. Ἡ σκηνὴ στὴν ὁποία ἐδεχόταν τοὺς ξένους καὶ τοὺς στρατηγοὺς του στηριζόταν ἐπάνω σὲ ὀχτὼ χρυσὲς κολῶνες, τὸ δὲ ἐσωτερικό της ἦταν χρυσοκέντητο. Χίλιοι ἄνδρες τῆς σωματοφυλακῆς του φοροῦσαν πολιτελεῖς στολές, ἄλλοι μὲν ζωηροῦ κιτρίνου, ἄλλοι δὲ γαλάζιου χρώματος. Ἐπίσης πεντακόσιοι ἀκόλουθοί του Μακεδόνες εἶχαν ἀργυρὲς ἀσπίδες, ἀσημένιος δὲ ἦταν καὶ ὁ θρόνος τοῦ Ἀλεξάνδρου ποὺ βρισκόταν στὴ μέση τῆς σκηνῆς του.

***

Ἡ πενία τέχνας κατεργάζεται

Ὁ γνωστὸς Γάλλος συγγραφεὺς Κάρολος Μονσελέ, ἐπειδὴ βρισκόταν διαρκῶς σὲ οἰκονομικὲς στενοχώριες καὶ γιὰ ν' ἀπαλλαγῆ ἀπὸ τὶς ἐνοχλήσεις τῶν δανειστῶν του, οἱ ὁποῖοι δὲν τὸν ἄφιναν ποτὲ ἥσυχο, ἔγραψε ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα τοῦ δωματίου του τὸν ἀριθμὸ 100, ὁ ὁποῖος ὡς γνωστὸν τίθεται στὰ ἀποχωρητήρια. Οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτούς, φυσικά, φτάνοντες ὥς ἐκεῖ καὶ βλέποντες τὸν χαρακτηριστικὸ ἀριθμό, ἀναγκάζονταν νὰ φύγουν ἄπρακτοι. Ἂν ὅμως κανένας ἀναδὴς προσπαθοῦσε ν' ἀνοίξῃ τὴν πόρτα, ἀκουγόταν ἀπὸ μέσα, βαρειὰ κι' ἀπότομη, ἡ φωνὴ τοῦ ἀναξιοπαθοῦντος συγγραφέως :

— Εἶνε ἄλλος μέσα !...

ΔΟΥΝΑΙ ΚΑΙ ΛΑΒΕΙΝ...

Ὁ ὀφειλέτης σημειώνει συνήθως τὰ χρέη του στὸν ἄμμο, ὁ δὲ πιστωτὴς σκαλίζει τὸ δάνειό του στὸ μάρμαρο. Σ' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸ λόγο ὀφεῖλονται ἡ δίκες.

— Τρία πράγματα εἶνε δυσκολότερα ἀπ' ὅλα: Νὰ κανεῖς εὐτυχισμένος μὲ τὴ γυναίκα του, νὰ καλοπαντρεύῃ τὴν κόρη του καὶ νὰ ἐξοφλῆ τὰ χρέη του.

— Ὁ πιστωτὴς ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν ὑγεία τοῦ ὀφειλέτου, ὁ ὀφειλέτης ποτέ.

— Ὁ καλύτερος φίλος εἶνε ἐκεῖνος ποὺ δὲν χρωστεῖ δανεικά.